

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני :

בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

מבקשים

י.מ.

ע"י ב"כ א. כמאל ואח'

נגד

משיבים

פ.מ.

ע"י ב"כ עוה"ד מ. עאבד ואח'

פסק דין

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
1. בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט לענייני משפחה בקריות (כב' השופטת ל. דהן
חיון) בתמ"ש 19-01-2317 מיום 29.5.19 במסגרתה נדחתה בקשת המבקש לסילוקה על
הסף של תביעת אחיו המשיב כנגדו.
2. לאחר שעיינתי בבקשה, מצאתי כי היא מצריכה תשובה וזו הוגשה.
בהמשך, התייצבו הצדדים לדיון לפני במהלכו שבו והפנו לטענותיהם במסגרת הבקשה
והתשובה.
3. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, אני מחליט לדון בבקשה כאילו ניתנה הרשות והוגש
ערעור על פי הרשות שניתנה וזאת ביחס לסוגיה אחת – הדין החל על שאלת ההתישנות
והנפקויות של יישומו על המקרה שלנו, משבית משפט קמא בחן סוגיה זו בהתאם לסעיף 7
לחוק ההתישנות במתכונתו עובר לתיקון תשע"ה – 2015 (תיקון מס' 5), ולדחות את
הבקשה ביחס ליתר ההשגות שהועלו בגדרה. כמו כן, לאחר ששקלתי את טענות הצדדים
בסוגיית ההתישנות אני מורה על דחיית הערעור.
- את טעמי אפרט בהמשך אך תחילה לעובדות הצריכות לענייננו :
- הצדדים הינם אחים, בניו של המנוח ד.מ. ז"ל (להלן: "המנוח") ולהם אחים נוספים.
הצדדים ואחיהם קיבלו בירושה מהמנוח, זכויות שונות במקרקעין, ובין היתר, בחלקה XX
גוש XXX מאדמות היישוב XXX (להלן: "המקרקעין").

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני:

ביום 27.6.1993 נרשמו זכויות המשיב בשיעור 1/10 מהמקרקעין על שם המבקש וזאת בעקבות עסקת מכר ללא תמורה שנערכה בשנת 1979.

בתביעה שהגיש המשיב כנגד המבקש, הוא עתר לסעד הצהרתי המכריז עליו כבעלים של 1/10 חלקים במקרקעין אשר נרשמו כאמור בשנת '93 על שם המבקש. לדידו, יש למחוק או לתקן את פנקס הזכויות בקשר למקרקעין בהתאם, הואיל והרישום על שם המשיב, נעשה שלא כדין, ללא ידיעתו, ללא הסכמתו, ללא חתימתו על מסמכים כלשהם ובוודאי לא על מסמכי מתנה או העברה ללא תמורה, וכי מסמכים המתיימרים לשקף עסקה כזו, מזויפים ומהווים חלק ממעשה המרמה.

המשיב טען כי דבר הזיוף והמרמה נודע לו במקריות ורק לאחר שביקש לבצע מדידות או חלוקה בשטח בין האחים האחרים, מהלך השנים האחרונות, וכי משנודע לו דבר הזיוף, פנה הוא למבקש וניסה בכל דרך אפשרית לגרום לו לחזור בו ממעשיו החמורים.

עוד טען המשיב, כי המבקש פעל בניגוד לחובת הנאמנות והשליחות המקצועית לרבות האתיקה המקצועית בהיותו עו"ד וכי המשיב האמין כי המבקש פעל לרישום הזכויות במקרקעין, יחד עם קרקעות רבות אחרות שנתקבלו בירושה מהמנוח על שמו ועל שם שאר אחיו שווה בשווה, כמתחייב מחלקם של כל אחד מהם בעיזבון המנוח.

את תביעתו תמך המשיב בחוות דעת של מומחה לכתב יד.

4. בעקבות כתב התביעה, הגיש המבקש לפני בית משפט קמא, בקשה לסילוקה על הסף כאשר הוא נשען בעיקרו של דבר, על טענת התיישנות התביעה. המבקש טען כי זכות התביעה התגבשה ביום 24.9.1979, עת חתם המשיב על מסמכי העברת זכויות במקרקעין ללא תמורה. בהקשר זה טען המבקש כי המשיב נמנע בכוונה מלציין מתי נודע לו דבר אותו מעשה מרמה וזיוף נטענים, וזאת לא בכדי. עוד טען, כי מסמכים ומכתבים שונים מספקים אינדיקציה טובה וברורה לפיה ידע המשיב על כך עוד הרבה לפני שנת 2017. מכל מקום, טען המבקש, כי במשך כ- 40 שנה נמנע המשיב מלהגיש תביעתו כנגד העברה ללא תמורה וכי זו הוגשה רק לאחר פטירת עו"ד י. שמחון, אשר אימת את החתימות בשעתו במסגרת אותה עסקת מתנה.

המבקש הפנה במסגרת בקשתו לסילוק על הסף להוראת סעיפים 5 ו- 6 לחוק ההתיישנות, תשי"ח – 1958, ואף טען שהמשיב אינו יכול להסתייע בסעיפים 7 ו- 8 לאותו חוק ולטעון כי

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני :

1 הוטעה על ידי המבקש שהסתיר ממנו את קיומה של ההעברה וכי לא ידע על קיומה, טענה
2 המופרכת לחלוטין וחסרת כל יסוד לאור מסמכים שונים שנחתמו בעבר, במסגרת אותה
3 עסקת מתנה, לרבות דיווח שהוגש לרשויות המס עוד בשנת 79' ביחס לאותה עסקה. עוד
4 טען המבקש, כי יש להורות על סילוק התביעה בשל ניצול המשיב לרעה, את ההליך
5 השיפוטי, משיכול היה לדעת בקלות על ההעברה ללא תמורה במשך קרוב ל- 4 עשורים,
6 אולם הוא נמנע מלעשות כן במשך תקופה כה ארוכה, דבר שיצר מצג מוצדק בפני המבקש,
7 לפיו המשיב הסכים להעברה זו והוא אינו מתנגד לה. עוד טען המבקש, כי יש להורות על
8 מחיקת התביעה מחמת היעדר עילה.
9

10 יוער כאן, כי הבקשה לסילוק התביעה שהונחה לפני בית משפט קמא, התמקדה בטענת
11 ההתיישנות ולא נטען בגדרה במפורש לשיהוי, כפי שנעשה לראשונה במסגרת בקשת רשות
12 הערעור. יחד עם זאת אבהיר עתה כי הכרעה בטענת שיהוי, מצריכה לרוב, כך גם במקרה
13 שלנו, עריכת בירור עובדתי מקיף וזאת לאחר שמיעת עדויות וראיות.
14

15 5. המשיב התנגד לבקשה ועתר לדחייתה. לדידו, מעשה המרמה והזיוף של חתימותיו, נודע לו
16 לאחרונה, כאשר הוא תומך את טענת הזיוף בחוות דעת של מומחה לכתב יד המצדדת
17 בעמדתו. עוד הפנה המשיב למסמכי העסקה, בהם לא אומתו חתימות המוכרים, טפסים
18 לא מולאו כדבעי והם נעדרים פרטים חשובים, דוגמת תאריך האישור, שם מאשר
19 החתימות וכיו"ב. המשיב הוסיף וטען בתגובתו, כי ידע על ההעברה ללא תמורה בשנת 2017
20 ומירוץ ההתיישנות מתחיל ממועד זה - מועד הידיעה על המרמה ולא מיום שבוצעה
21 ההעברה או בוצעה העסקה. עוד טען המשיב, לתחולת סעיפים 7 ו-8 לחוק ההתיישנות,
22 ושלל תחולת סעיף 6 על המקרה שלו. עוד טען, כי עסקינן במקרקעין מוסדרים אשר תביעה
23 בגינם מתיישנת בחלוף 25 שנים, כי החזקה במקרקעין מעולם לא השתנתה, ועל כן, לא
24 עמדה לפניו כל אפשרות לדעת אודות הרישום וכי לא קיימת כל אינדיקציה משפטית
25 מנומקת לכך שהוא ידע על העסקה שבוצעה לפני שנים. המשיב שב והדגיש, כי תביעתו
26 נשענת על טענה מרכזית אחת והיא זיוף ומרמה, וכי יש לבחון את שאלת ההתיישנות
27 בהתאם לעילת התביעה.
28

29 6. כאמור, בית משפט קמא דחה את בקשת המבקש לסילוק התביעה על הסף, זאת לאחר
30 שבחן היטב את טענות הצדדים, התייחס אליהן במסגרת החלטה מנומקת ומפורטת, ומצא
31 לדחות בשלב זה את טענת ההתיישנות. בית משפט קמא ציין תחילה, כי מדובר במקרקעין
32 מוסדרים ועל כן התיישנות תביעה העוסקת בזכויות במקרקעין אלה מתיישנת בחלוף 25
33 שנה. עוד ציין, כי אמנם הזכויות במקרקעין נרשמו על שם המבקש בשנת 1993 בעוד
34 שתביעת המשיב הוגשה בחלוף למעלה מ-25 שנה וזאת בשנת 2018, אולם מאחר ומדובר

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ

תיק חיצוני:

בתביעה שעילתה מרמה, יחולו על המקרה כללי ההתיישנות המיוחדים, וזו תיבחן על פי כללי סעיף 7 לחוק שכותרתו "תרמית ואונאה" כאשר תקופת ההתיישנות תתחיל ביום שבו נודעה לתובע התרמית או האונאה.

בית משפט קמא דן ביחס שבין הוראת סעיף 7 לחוק ההתיישנות והוראת סעיף 8 לאותו חוק, העוסק ב- "התיישנות שלא מדעת" ובהקשר זה הפנה להלכת ע"א 675/87 **מידל איסט אינווסטורס נ' בנק יפת בע"מ**, פ"ד מג (4) 861, 870 (1989) ולפיה סעיף 7 בא להשמיע כי תנאי התיישנותה של תובענה שעילתה תרמית או אונאה, שונים מתנאי התיישנותה של כל תובענה אחרת, וכי אז אין להחיל את אותם תנאים שמציב סעיף 8, לאמור, כי נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה "מסיבות שלא היו תלויות בו שאף בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן..".

עוד הדגיש בית משפט קמא, כי הסדרו של סעיף 7 שונה, עקרונית, מהסדרו של סעיף 8 לחוק ההתיישנות ומקום שסעיף 7 חל, סעיף 8 איננו יכול לחול, כאשר הוא מפרט בהמשך את הטעם מאחורי אותה אבחנה בין תנאי התיישנות תובענה שעילתה תרמית, לבין תנאי התיישנותה של תובענה בעילה אחרת. מכאן קבע בית משפט קמא, כי גם אם המשיב יכול היה לדעת מוקדם יותר את העובדות המהוות את התרמית, אילו היה נוקט בזהירות סבירה, עדיין המועד הרלוונטי לתחילת מירוץ ההתיישנות, הוא מועד הידיעה בפועל, ולא בכוח. לאור כך, דחה בית משפט קמא את טענת המבקשת, כי מרוץ ההתיישנות החל בשנת 1979, כאשר לצד זאת ציין, כי אין בכוונתו לקבוע בשלב זה, את מועד מרוץ ההתיישנות, טרם שמיעת ראיות, משאין בידיו לדעת אם הייתה מרמה מצד התובע, אם לאו.

כמו כן, דחה בית משפט קמא את טענת המבקש לפיה מניין תקופת ההתיישנות יתחיל באחד מהמועדים השונים בהם נחתמו מסמכים הקשורים לעסקת המתנה, בין אם אלה משנת 1979 ובין אם תצהיר זיהוי שנחתם בשלב מאוחר יותר בשנת '86, או שטר מכר מאותה השנה, משום שהמשיב חלק על כך, ועל עצם חתימתו על המסמכים, ותמך טענתו זו, בהעדרם של פרטים שונים באותם מסמכים, הפוגמים במהימנותם.

עוד דחה בית משפט קמא את טענת המבקש בדבר טענות עובדתיות סותרות מטעם המשיב וכי זה לא נקב במועד ספציפי מדויק בו נודעו לו העובדות הרלוונטיות וציין כי המשיב טען כי דבר המרמה נודע לו בשנת 2017 כאשר אין בצילום המסמכים הרלוונטיים מתיק המרשם, בשנת 2018, כדי להשליך על עניין ידיעתו.

בהמשך דחה בית משפט קמא את הטענה להיעדר עילה, הפנה להלכות הנוהגות בעניין זה ויישום הכללים ואמות המידה המקובלות ובין היתר, כי אין לומר כי התביעה נמנית עם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני:

1 אותם מקרים בהם מראש ועל פני הדברים, ניתן לקבוע כי היא חסרת כל סיכוי וכי גם אם
2 יוכחו העובדות המפורטות בה, לא יהא ניתן להשית לתובע את הסעד המבוקש. כמו כן,
3 דחה בית משפט קמא את טענת חוסר תום הלב ושימוש לרעה בהליכי משפט, בהדגישו כי
4 בשלב דיוני זה, טרם שמיעת העדויות ובחינת הראיות, ההנחה היא, שכל האמור בכתב
5 התביעה, נכון הוא, כאשר שקילת הראיות והעדויות וקביעת מהימנותן, תיעשה בשלב
6 ההוכחות.

7
8 המבקש לא השלים עם החלטת בית משפט קמא והגיש בקשת רשות הערעור המונחת לפני,
9 בגדרה יצא חוצץ כנגד אותה החלטה, שב וחזר על אותן טענות שהעלה בבקשתו לסילוק
10 התובענה על הסף, ייחס למשיב שקרים ואי אמירת אמת לרבות הצגת טענות עובדתיות
11 חלופיות נוספות וסותרות; התנהלות חסרת תום לב; היעדר כל סיכוי להצלחת התביעה
12 והיעדר עילה. עוד טען המבקש, כי נפלו טעויות משפטיות ברורות בהחלטת בית משפט קמא
13 אשר התעלם מתשובתו מיום 16.4.19 ולא התייחס לטיעונים שהובאו בה, כאשר על כך
14 למדים מעצם אי אזכורה בהחלטה, לעומת כתבים אחרים שצויינו בה ובעיקר כי התעלם
15 מאותה טענה שהעלה בתשובה לפיה סעיף 7 לחוק ההתיישנות בנוסחו החדש, הוא המחייב
16 ולא הנוסח הישן כטענת המשיב בתגובתו לבקשת הסילוק על הסף.

17
18 מבין הטענות השונות שהעלה המבקש, שמרביתן מהוות חזרה על טענות שהעלה לפני בית
19 משפט קמא, ואשר מענה הולם להן ניתן בגדרי החלטתו, ותמים דעים אני עם הנמקותיו
20 ביחס אליהן, מצאתי להתעכב על שתי טענות שהעלה המבקש בגדרי בקשת רשות הערעור,
21 ואלה הן:

22
23 הראשונה- כי המשיב הציג מספר גרסאות ותשע טענות עובדתיות חלופיות וסותרות בנוגע
24 לדרך בה נודע לו על העובדות המהוות עילת תביעתו, וכי בית משפט קמא לא ייחס כל
25 משקל בהחלטתו לכך שהוצגו לפניו גרסאות שונות, חלופיות וסותרות, כאשר אלה גם לא
26 אפשרו למשיב להיעזר בהוראות סעיפים 7 או 8 לחוק ההתיישנות.

27
28 השנייה- כי בית משפט קמא הסתמך במסגרת החלטתו ודחיית טענת ההתיישנות על הנוסח
29 הישן של סעיף 7 לחוק ההתיישנות ולא על הנוסח החדש.

30
31 באשר לטענה הראשונה, נראה כי גם אם הציג המשיב גרסאות סותרות וטענות עובדתיות
32 חלופיות, עדיין אין זה השלב המתאים בו יכריע בית משפט גורל התובענה, וידחה אותה
33 בשל טעם זה בלבד, כאשר ראוי כי ההכרעה תתקבל לאחר שמיעת הראיות והעדויות של
34 הצדדים. בהקשר זה, והדברים נכונים גם בנוגע למותר טענות המבקש, ראוי לשוב ולהפנות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני :

להלכה הנוהגת ולגישת הפסיקה בעניין סילוק תובענה על הסף ולפיה מדובר באמצעי דרסטי שמן הראוי להותירו לאותם מקרים "קיצוניים ויוצאי דופן" (ראו ע"א 35/83 חסין נ' פלדמן פ"ד לו (4) 721,724 (1983), ע"א 5634/05 צוקית הכרמל פרויקטים בע"מ נ' מיכה צח חברה לקבלנות כללית בע"מ (4.6.07)). ואכן, לא מצאתי כי המקרה שלנו נמנה עם מקרים קיצוניים אלה, וכי ראוי לסלק את התביעה מבלי לבררה לגופו של עניין.

אוסף כי נכון נהג בית משפט קמא שעה ששב והדגיש כי עילת התובענה היא תרמית וזיוף ומשכך מן הראוי לברר את הטענה לגופה וכי רק אז לקבוע את הממצאים השונים ולגזור את המסקנות המתחייבות, גם בשאלת ההתיישנות וגם בשאלות אחרות דוגמת שיהוי, התנהלות חסרת תום לב, השתק מכוח מניעות או מכוח חובת תום הלב ועוד. יתרה מכך, מסכים אני עם עמדתו של בית משפט קמא לפיה בשלב זה יש לבחון את התביעה כמי שמעמידה את שנת 2017 והייתי מוסיף ומחדד, תחילתה, כמועד בו נודע למשיב אודות המרמה לה הוא טוען, ואין לייחס למשיב בשלב זה, גרסאות סותרות או כאלה שמכוחן יש לסלק את תביעתו על הסף ללא שתתברר לגופה.

ראו בהקשר זה ע"א 2919/07 מדינת ישראל - הוועדה לאנרגיה אטומית נ' עדנה גיא-ליפל, סד(2) 82 (2010) :

"כאמור, מקום בו מתבקשת דחיית התביעה על הסף מחמת התיישנות, נקודת המוצא היא שהעובדות הנטענות בכתב התביעה הן נכונות. כאשר הבירור העובדתי-ראייתי בתביעה גופה עשוי להשליך על אופן ההכרעה בסוגיית ההתיישנות, שאלת ההתיישנות לא תידון כטענת סף (השוו רע"א 7372/09 Siberia Airlines נ' עיזבון המנוח אלכסנדר גריגורייביץ ז"ל (פורסם בנבו), 23.2.2010). 28. סילוק התביעה על הסף מחמת התיישנות מצריך זהירות מרובה תוך מתן משקל לזכות החוקתית של הגישה לערכאות (ע"א 2728/06 פלונית נ' מרכז רפואי סורוקה (פורסם בנבו), 24.3.2008 (להלן : עניין פלונית)). מנגד, על בית המשפט לשקול את התכלית ואת הטעמים שבבסיס מוסד ההתיישנות (ע"א 9413/03 אלנקווה נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים (פורסם בנבו), 22.6.2008 (להלן : עניין אלנקווה) ; ע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, ירושלים, פ"ד נו(5) 433 פסקה 11 (2003) (להלן : פרשת תלמוד תורה))."

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני:

יחד עם זאת, אבהיר כי הטענה בדבר העלאת גרסאות סותרות, אי התאמה ביניהן, או היעדר ציון מועד מדויק בו נודע למבקש אודות מעשה המרמה הנטען, הן טענות שיש לשקול, במסגרת ההכרעה בתובענה, הערכת וקביעת מהימנות העדויות בכלל, וגרסת התובע בפרט, ובשלב שלאחר שמיעת הראיות.

10. כעת לטענה השנייה שהעלה המבקש. בית משפט קמא הפנה להוראות חוק ההתיישנות ובפרט לסעיף 7 בנוסחו הישן שקדם לתיקון תשע"ה ובחן טענת ההתיישנות לאור הנוסח הישן, אף שהיה עליו לפנות לנוסח החדש, הוא הרלוונטי לשם בחינת שאלת ההתיישנות, משום שהתביעה הוגשה לאחר התיקון. יחד עם זאת, מאחר ועילת התביעה הינה תרמית, לא היה בפניה לנוסח העדכני כדי לשנות מהתוצאה אליה הגיע בית משפט קמא על פי הנוסח הישן, ודחיית טענת ההתיישנות בשלב זה, טרם שמיעת הראיות, היתה מתחייבת על פי שני הנוסחים, מאחר שעילות השהיית ההתיישנות בחדש רחבות מהישן.

להלן לשון הסעיף טרם התיקון ולאחריו:

י'תרמית ואונאה

7. נעלמו מן התובע העובדות המהוות עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה".

"השעיית מרוץ תקופת ההתיישנות עקב התנהגות פסולה של הנתבע (תיקון מס' 5) תשע"ה – 2015

7. מרוץ תקופת ההתיישנות של תביעה יושעה כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע, או מי מטעמו, מטעה ביודעין את התובע, מפעיל נגדו כוח, מאיים עליו או מנצל את מצוקתו; לעניין זה, "הטעיה" – לרבות בדרך של אי גילוי ביודעין של עובדה מהעובדות המהוות את עילת התובענה".

הנה כי כן, הנוסח הישן עסק בהשעיית מרוץ ההתיישנות במקרה שעילת התביעה היא "תרמית ואונאה" בלבד, כעולה מכותרת הסעיף, בעוד שהנוסח החדש דורש "התנהגות פסולה" לסוגיה כפי שפורטה שם (הטעיה ביודעין, הפעלת כוח, איום או ניצול מצוקה) מצד הנתבע או מי מטעמו. ראו בעניין זה דברי כב' השופט י. עמית ע"א 4683/16 **חברת החשמל לישראל בע"מ נ' עזבון אשר כהן ז"ל** (23.01.2019):

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני:

"עד עתה דנו בהוראות סעיף 7 לחוק ההתיישנות, על פי נוסחו בעת הגשת התביעה. ביני לבני, תוקן הסעיף וזה נוסחו דהיום בין שיטי הסעיף מסתתרת לכאורה דרישה לקשר סיבתי מתמשך בין הטעיית התובע לבין המניעות להגשת התביעה. אך מדברי ההסבר לתיקון (וכך גם מדברי ההסבר לקודקס האזרחי שנוסחו דומה), עולה שהמחוקק ביקש דווקא להרחיב את ההגנה על הנפגע הפוטנציאלי במקרים של התנהלות פסולה של הנתבע, ולא רק במקרים הקיצוניים והנדירים יחסית של תרמית או אונאה (ראו הצעת חוק ההתיישנות (תיקון מס' 5) (השעית מירוך תקופת ההתיישנות), התשע"ה-2015, ה"ח הכנסת 600, עמ' 126). לכן, מסקנתנו לא הייתה משתנה גם אילו היינו בוחנים את המקרה שלפנינו באספקלריה של הנוסח המעודכן של סעיף 7 לחוק ההתיישנות".

11. לפני סיום אוסיף, בבחינת למעלה מן הצורך, כי ההשלכות האפשריות של יישום הוראת סעיף 7 לאחר התיקון על המקרה שלנו ועל ההכרעה בשאלת ההתיישנות, נוגעות לשתי סוגיות מרכזיות:

א. שאלת תחולת ההלכות שמלפני תיקון תשע"ה - 2015 על הוראת סעיף 7 לחוק ההתיישנות במתכונתו הנוכחית לרבות ההלכה העוסקת ביחס בין סעיף זה לסעיף 8:

ב. מהו רף הידיעה הנדרש על אודות התרמית, ההטעיה ושאר סוגי ההתנהגות הפסולה, האם הוא של ידיעה אובייקטיבית או סובייקטיבית?

אלא שכאמור, בכל הנוגע לתביעה בגין תרמית, כפי התביעה בענייננו שלנו, בית המשפט העליון החיל את הדין וההלכות שמלפני תיקון תשע"ה, הן לגבי היחס בין סעיף 7 לסעיף 8 והן ביחס לרף הידיעה הנדרש. ראו גם דברי כב' השופט ד. מינץ ברע"א 5337/17 **דוד כץ נ' יעקב כץ** (31.7.17) שם נפסק:

"30. טענת ההתיישנות מעוגנת בסעיף 6 לחוק ההתיישנות, לפיו תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדת עילת התביעה. מועד זה בואר בפסיקה כמועד אשר החל ממנו התקיימו שלושה תנאים: נוצרה עילת התביעה; לתובע נודע על אודות העילה; יש בידי התובע הן "כוח תביעה מושגי" והן "כוח תביעה מהותי", במובן שיש ביכולתו להביא את עניינו בפני ערכאה שיפוטית ולזכות בסעד המבוקש) ע"א 7589/13 Establishment Adoka נ' מכון ויצמן למדע [פורסם בנבו] (8.6.2015); ע"א 9128/11 טנוס נ' בולוס ובניו חברה לאירוח תיירות בע"מ [פורסם בנבו]. (22.12.2014) אולם, חוק ההתיישנות קובע הוראות לפיהן בנסיבות מסוימות יושעה מרוץ ההתיישנות. כך סעיף 7 לחוק קובע כי תקופת ההתיישנות תושעה במקרים בהם התנהגות פסולה של

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 19-06-64866 י.מ.נ' א.מ.

תיק חיצוני:

1 הנתבע היא שהובילה להטעיה ביודעין של התובע. כן נקבע כי כאשר ההתנהגות
2 הפסולה ועילת התביעה קשורות בתרמית, יחל מרוץ ההתיישנות ביום שבו נודעו
3 לתובע העובדות המגבשות את העילה. באשר לרף הידיעה על אודות התרמית נקבע
4 בפסיקה כי אין די בידיעה אובייקטיבית שאדם סביר מן הישוב היה יודע על קיומה של
5 התרמית ואף לא בקיומם של חשדות סובייקטיביים, אלא נדרשת ידיעה סובייקטיבית
6 ממשית של דבר התרמית (רע"א 7627/15 הולילנד תיירות (1992) בע"מ נ' הוועדה
7 המקומית לתכנון ולבנייה ירושלים [פורסם בנבו] (17.4.2016); רע"א 7585/12 סמווד
8 קונסטרקשיון בע"מ נ' הקסטודיה דה טרה סנטה [פורסם בנבו]. (7.4.2013) ".
9 ראו גם פסק דינו המקיף של כב' השופט ג. גונטובניק בת"א (מחוזי ת"א) 30959-01-18 פייר
10 ברוך נ' דני אילני (9.8.19) העוסק בין היתר בהיקף הפרישה של סעיף 7 לאחר תיקון תשע"ה,
11 התנאים שהוא מציב והיחס בין הטעיה לתרמית, תוך הפניה לעמדת כב' השופטים עמית
12 ומינץ וכי אין לפרש את סעיף 7 כדורש קשר סיבתי בין התרמית לבין אי הגשת התביעה.
13 12. נוכח כל האמור לעיל, לא מצאתי כי נפלה טעות בתוצאה אליה הגיע בית משפט קמא
14 משדחה את בקשת המבקש לסילוק התביעה על הסף.
15 אשר על כן אני דוחה את הבקשה ואת הערעור.
16 המבקש ישלם למשיב הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בשיעור כולל של 6,000 ₪.
17 המזכירות תעביר לידי ב"כ המשיב את העירבון שהפקיד המבקש וזאת בגין ההוצאות
18 ושכ"ט שנפסקו לטובתו.
19 מותר לפרסום לאחר מחיקת שמות הצדדים ופרטים מזהים.
20
21 ניתן היום, כ"ו טבת תש"פ, 23 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.
22

סארי ג'יוסי, שופט